

. 9 mizim,
9 donce

667, 49
Қарағой батырдың ұрпағы
Ер Бегіс (4) 1-2/

~~206-225~~

1942 жылы Мұрық Сейітбаевтың
орындауынан жазылған алмақ
Дәуіт Сейітбаев

А-Ата.

Ишүрүштүң теңи чоңа келгенде
 Бала Борини пегрин барат
 Бир баланы балада ая балы
 Анын Анын Нотай пичалым
 Ойротуң бу буймун арты айабы
 Карадагы оро Аккан ер еси
 Ишкан тузан бу буймун өз
 Кайтарымда Вуду Аккан ер болду
 Ишкан жеси Ишүрүштүң Вуду өз
 Кайтарымда ер болду
 Ишкан тузан. Бекте балада
 ер болар Ишкан Анын ер Бекте
 Бектелик ер ер болар Кайтар
 Ча пестин катар козго
 ер деген Айақтың ишүрүшөк
 бар болар ер Айақтың козго
 Ишкан деген балада бу буймун
 Айақтың бекте койду

Бекте өзү Аккан балы теңи ~~218~~
 20-март келди

сондо ойрбун Нотай деген ая
 Вилри пичалым Карада
 кели ойротанда бир аякан
 турун бек Ишүрүштүң балам бек
 Ишкан болудан кетти тең
 Ишканма келгенде балам бек
 теңде пегрин аядагы Вилри
 Ойр. Жеси Ишүрүштүң Ишкан
 кели теңде ер еси Жеси Ишүрүштүң
 кели теңде келгенде Ишкан
 ары аркан келин келин Нотай
 Ишкан тузан Кайтарымда Вилри
 Кайтарымда пестин пестин ая
 Нотай деген Ишкан балы
 Вилри еси Вуду ол пестин Вилри
 Ишкан деген Ишкан кеткенде
 ой тузан тузан деген Ишкан
 Вилри Осман балам

Бол сөзгә йәшнән берне ози өлкән
келмәй коймәй әй сабаһи

Әй сабаһи ба баһи
мәдә күнә манәһи
маһи мәрде қаләһи
Нозайғәһи айһан сөзине
бабаһи қараһи

Арға айһан қараһи
өзине ерәһи сабаһи
байһан онһи қараһи
маһи

Мәһи қойы көзһи
сарһи түзһи сөзһи
айһи нәһи қалһи
сөзһи маһи

100 дән түзһи күзһи
онһи қалһи маһи
қайһи оға ерәһи
ерәһи қалһи
дүһи маһи маһи

Оға оз түзһи баһи
айһи баһи ерәһи

мәһи түзһи ерәһи
онһи үзһи айһи сөзһи
сөзһи баһи маһи

Ноза 15 нәдә маһи
Нозайғәһи қалһи сөзһи

қайһи баһи қалһи
күзһи маһи
маһи ерәһи арһи

қалһи дәрәһи сөзһи
мәһи қалһи баһи

ерәһи қалһи
күзһи айһи маһи

маһи қайһи баһи

Баһи маһи айһи сөзһи

чәһи арһи ерәһи

Нозайғәһи сөзһи қараһи

айһи ерәһи Нозайғәһи

Оһи сөзһи баһи

Байт етти қараңғы
қарт баласыда өз илди
сол бір тауға барып
өзге қолық баларлыз
менің туу қалы тийі
сол тілігің берші.
сонда тууың ийің
қарт бұрадай қабат
қабатпенен тууың өгі
шаңуға онда алыңғы
Асылмен келген азамат
Алла оңдоса қанарға
балалың еңірің
Ағыла кімнің қазан от
тууы берің еңдігі
егер қолық бұрысқа
шаңырардың мендігі
бақырғанда солдғы
сонда қолық берді
сонда ийіңің қылың қаласы
Сөйлей бабадай
тау іздеген таң бала
қалаңа тау кетті
қаладағы қасқыр
бадағын берді таң таңа

7

7/4

Бала бұры қайрай не
өсіп келіп қалаңа
қорсепші қайрай сен бала
таңыз тауды қайрай
Айыаға шартың тууың и
Атаңның таңың қусаң сен
Белгі берді бұлаң сен
сонда сол еңді кімнің бөне бөне
Сөйлей жидергі

Айыаға Атаман
мен сен онған балаң
Ауыс аяла екің
Бұрыс шаңғы марбалы
қолыңның дөңі
Қаңырадың таңың
олтырардың айыаға
Қалаңа қалы қалаң
олтырардың қырыққан
жартың ыраңың өз
олтырардың таңың
таңыады бұлаң қазы
Айың еңне айыаға
келіп келің қалаң
Балаң бұры берді

45
санда турган ердеге
қара көз ашты ердегі
ерлеп түрпін тіертеді
Бедана көзді бірік сауып
Баба Ұятыне келеді
Қалта олдот айнама
Веті шаға байлада
Жааайдан жаақы қолданыш
Тарып түзә таудан тымна
Анада гүлдей өлтімен
Айына жүйіп Алтан сол
Қалата келіп қолмаң
Байр бегіне таныс
Ол мені күй кінде
Сонда түрпін түрпін
Жааы Ұятыне болсада
ер салды сонда қараға
өзіне күйе жаада
Түрпінмен бауыр е

10
Валатинны түрпін
Баба кетті ол оң алды
қазмақтай түрпін
Жааыны өлтірді
Азын көнне түрпін
Вуда сауып күйіп ан
таныс, сонда бейімен
Жааамада баала
сүйі тауға күй кінде
Ботала келіп
Ойренті сонда өлтірді
Аналай Жудай ай
Варама көзіне тымай
екі бірдей арған
жааға күйіп баада
дулы жаақы қалдай көр
тамыс жаақы бейімен
түрпінмен Алтан бейі
Самарын Ала жаадай көр

аң қарада кәй Садага 6
онкы ердің туқаны 24
Осы тағы ошын қалама
Жақынстағы Жәл
шидалай кетіп барады
Зайпадан қалай қар
туқаны ең қалма
еріп кетіп қалама
бқонай аң орда
жүнде оның ең таң
еурейтін кісі таң
ақпа еңіз қалама
кеңді. балтан дейді оң
қуаретің туғы солама
қарадағы ердің айтамыз
аруақты ер ең
незгісі беріп қалама
еур неауға екеуі
Ошын кетіп неауға бон
қашыңдан ішімің қалама
дақшаға шыға барайын
жулы күреш солама
не балмаға жан ама
берт негізін қалама
бұрыңғы кетсе күреші
бәріңізге қайып қалама 28

қозының аяғын тоңды
шүйтін жидыр тамақ аяғы
Қаламның бұрыңғы
шүйтінге тамақ барда
қаламаға бұрыңғы ербеге
сонда аңкы қалама
аңкыбы оның шыңында
тамырды қон қалама
сонда тура қалама
ербегіне тамақ қалама
тура байыр барда
Қара тамақ қашпадан
қаламадан қашпа қуарет
сонда қалама алағы
не қаламның қаламның
қуар еңіз солама
негізінен бармадан
теңке теңке кетіп
бақай турын бақай
Негізінен барма қашпа
қалама қашпа солама
теңке еңіз солама
қалама қашпа солама
бәріңізге бұрыңғы тамақ
еңіңіз қашпа қашпа

Вонда шикте қайтірсең 7
Бұл өзінсе бұандон ең 212
Олтірмесе сені дең
Кызығыңды тер көргір
Текіс-теске барамын
Барсам басымды алармын
Қайрабыңды қарармын
Егер сені өлтірсең,
Артыңдағы қалыңша
Талапайды, елалармын
Демір жайың далданды
Ок сәуітінші талмалы
Калына алды есіктерің
Жаңың бір келді қасына
Мақын жүйін келгенде
Ақ найзасын қайтқан
Сонда ерлер балғыты
Аламын қалыңы
Найзауеятан келді
Түңіткенде қарысты
Біашын күбәй шүңітін
Мауыттың бұдыбай мұнарты
Біге сонда ақырды
Науыс тер көмүрді
Ақ найзаны бұл бұдыбай

Қайтірсең сенің,
Еуерде қайта найзасын
Белгідейдір
Мауыс тауы аламын
Сонда қаның ақырды
Артыңдағы қалыңша
Кеміңдер дең шақырды
Сейткенде жауың
Вонда қаның тауырды
Тауырдағы қармалы
Белгіе қаран аларың
Сонда түркің ақырды
Вузыман. Бәрі шауың
Зуағы судай тауың
Маада түртқан шүңітін
Қасында бар түз келі
Қары аретан селің
Фетима нини қаратың
Белкіе тауы балғын
Ақ найзасын шүңітін
Шығыс келді тауың
Шүңіткенде балмалы
Қайтыр сенің қалыңы
Түркің қаны бұдыбай

түзі алмас олаңның
 барын түге жіңің,
 сонда қандай ұшады
 тесіген сонда түрекке
 барын сабы жіңің,
 аяғыңда ол сабы
 жіңіңді маң ая
 әді жаннан түңің,
 оқардым жіңің,
 Алмасан шұңғы
 Айдан жерен сабын
 Олмас қып аң төнеді,
 Қасиңда түз кісі
 ер бекке барыты
 бегенің көсегің
 жауға ойың, солмыты
 аң қайзағын жіңің
 азын қып жіңің
 түрді сонда ер бек
 Ақсанда қаракөк
 Ер жіңіңді жіңің 24

көрпеленген қаптірсең 15
 кешіртін заңда әлділмей
 Қашығы өңір далата
 Қашығы бақты ~~Қарата~~
 алды танып балтанмен
 ұрмал аттың балана
 сонда айт қолінде кетін бара
 таныт қон сойледі

қатин бала ел қанда
 түсеттін тер қанда
 қаласын күннің
 қотал тақын қориді
 екінші қантын алды.
 Нәтиже шыншын қаралар
 шабынша маған келіңдер
 келіңдер маған келіңдер
 сәтіндегі балайың
 қара ай елде қаралар
 қараларын дүң еді
 алдынан бір ел қанда кел
 қараларын қарай олар
 қалынан үлкен келіңдер 22

Сақта қалса ирмиз;
 Қам Қымызгері ер бегме
 Айтаар қалған қалмақты
 Шаппыт - Айтаар Ойық,
 қарса қалған қалмақты
 Қаз, маусымша шабады,
 Отырғын иті салады
 қасында теури теузікі
 Оларға теур ойнса
 Қалмақ шықты қаладан
 Билет қашы далаға
 Көбі таппау бопса
 Қашпаса бағана,
 Қырғыншылық қолтөгі
 Қаламаш іші байбозды
 ер бегмен теузікі
 Қаладан күйі сан қызды
 шытқа сонда қарашы
 теуішіге теуреді
 сол соғмен ішінде

44. Найзагын очирги
 45. Үзүндә хөңкө тасвирги
 46. Багагын сонда хорсат
 47. Ачулган шүрүтий
 48. Оуалат қалган пәурекке
 49. Қашыа күшү кіреді
 50. Бүкәй салып пәурина
 51. Ода бірге түседі
 52. Қолына алып оғрөзін
 53. Қорсат илді қолмайтан
 54. Қаз маузадан түседі
 55. Иттирдан Қашыа Қашыа
 56. Тасвиргын біледі
 57. Қарсат шауып пәурекке
 58. ~~Бүкәй~~ ~~Бүкәй~~ ~~Бүкәй~~
 59. Сонда қарсат келеді
 60. Атамын таңып ер бегке
 61. Олға оңқа береді
 62. Қарсат түркі біледі
 63. Бүкәйге бүйгеді -
 64. Аңағалың пәурина

[illegible]

Вонда бигдэл өгъ адр вун багачи
халцн Чийн Нийс Анан Чийн бэрэ тайса
бчинги боллаа дот Хогинри леекени
кегин баласаи мийн бийн бэрэгдэн
лози. Диналани эмане беклам.

Дипломатин және диплом.

Верейін байта мендеді.

Бетте айтып алу сүз:

Сонда италини войред:

Алла болсын йамауыз

Детализация на сцене

Второй раз переделайте

баба тукі молихъ се

Манускрипт Архива Академии наук

may be in the same way

мѣхъ каменъ нагнѣтъ Ронгъ 24

теу 2, алмак тең балал.

Юнан киші жағдайында келіп келуі жағдайы
жүйесі екі арбадан екіге

манда уш биринчиси

Анхисаби Корига

Борис Борисович

Нестиналкінге ергелдігі

exyige ~~h~~apaezi

екүзге айында

Жалпы түтан теңеді,

exyminis exei

кр: золотан мая ед:

Олартадо қароқчи

Карусое. Коряк. Чолом. Уш. и.

ижеи шигиш жонсид:

мачайнга хари тоск

ширину от ушка, а узда

книж. кн. кустар кон

मानक 111390 काय!

monomer acrylamide

26

тун ийкенин торий балт
 сонда турин килди
 арада ким Кун ойин
 келди бир калас тогайга
 бури сонди байкала
 ишю мен арбан
 туреди екен тогайда
 байкан қаран килди
 сол бир чакый шалында
 қара алдыман арбан
 ишюта колд; ашурин.
 қор қалметин ишпен
 Аданди керин ол сонда
 турет сонда ишюдот
 Ошуси турди килди
 Арбан сонда ашылди
 келі татқан белке
 қилышын ашты белке
 ереді сондай байықды
 турисан қару елесті
 басына қалыш ишиді
 ишпен қару ошана
 кон Чолаи қаланыш
 онда ишін ишиді 21

тогайды қолы қорқарын
 ишан ишылтн теонеді
 балтирік қалқыр ишдарты
 Ошасында килди
 қорқнады байырлар
 оздеріндеге байы бар
 ишдай тазық далада
 бир қайышты белдескез
 шақыртын ашын қайышты
 сурады ерлер сонан оз
 ай тарқаныш тарқаныш
 ишдай тазық далада
 балдыш бізге ишдарты
 шақышты ел барла
 иш суарар тар барла
 сурашты иш ишдарты
 ишдарты ашын ишдарты
 онда қайыш ишдарты
 ишдарты ишдарты
 біз бир қалмак елдік
 алдыштыда елдер бар
 ишданды ишдарты қалдыр бар
 ишдарты ишдарты
 ишдарты ишдарты
 ишдарты ишдарты 22

Сол неурпаион ойыри
 екі күнде келеді.
 Иодылаи Қалмаи баебалыи
 Нотай менен Қаббалыи
 шыққан екен елкен
 өзінис мекен терінен
 Оштантан екен ол қалмаи.
 Нотайдалы ызо илмен
 Қарсы келді екуі
 Қайналтан қалы Қалмакка
 Сонда тобылты Қан ойледі
 Әй маңадай

мансимадыи мендегі
 неонінді аитшы сен деді
 түеи сары көзіи көк
^{Оштантан} баебалыи мен
 Уетіне килеи Телір көн
 неонінді матаи аитшы
 Билейи сені мен деді
 не болмаа ерліиін
 көк алуи турған іерліиін.

Маңада ыш маңада бар
 Арғы татин еурааи
 Қашыр екіи баалаи
 тобылтыи ^{халыи} елдер бар
 маңайтын бүгін мойи
 Әкеліи Нотай өлтірген
 неонінис келіи алаиди
 Сол нотайға баралиди
 Ойлаған неана ойы бар
 Әй қайиші меніне кейсе берді

Сонда беме ойлеуі
 Әй маңадаи маңадаи
 маңишисдеи ола оңдаи
 іздеиіиіз болди көз
 қысырпаиыи біз тіз
 Қалаиша баралыи
 барыи ойи қалаиш
 Қалаиш шауыи алаиш.
 Әй ерлер менеді
 бүгінніиіден қайишсрак
 түріи сондай неоніді.

сонда бекке койлди

менін мені қараған

мен айтқан бағы

ары айта қараған

бүгі таяғы түбінше

Өзінің ақыл шұғы

тұнығы еді менің

Қағалдағы жолдағым

Қалмақтың бұды қағалда

мәлігі ала Оңдаса

Бүгінгің, Бұраған

Қағалдағы бағалы

мәлігі қағалдағы

жұртқа менің сол еді

Сонда мәлігі қағалда

Қағалда қараң байды

Бүгінгің бұраған

көпкең маңылыз

Қараң тұрғы қағалда

Қыздарыңдар маңда

іс қимыс айналы

М

16 221 340

Сонда бекке койлди

менін мені қараған

мен айтқан бағы

ары айта қараған

бүгі таяғы түбінше

Өзінің ақыл шұғы

тұнығы еді менің

Қағалдағы жолдағым

Қалмақтың бұды қағалда

мәлігі ала Оңдаса

Бүгінгің, Бұраған

Қағалдағы бағалы

мәлігі қағалдағы

жұртқа менің сол еді

Сонда мәлігі қағалда

Қағалда қараң байды

Бүгінгің бұраған

көпкең маңылыз

Қараң тұрғы қағалда

Қыздарыңдар маңда

іс қимыс айналы

М

Касидадан толдаси

бунини Куні сурети дин

Ойлаи дуні соғинан терге Кемс

толдаси Нуазинан Ан Кетин

мурети шилан Ойр экон Сона

коринге байр Вилбан Кулаи

мурети Каша соин Жибин алам

муретин барын едї Яги Кіи

кози тасин Ойрақтай Ойр экон

Касина барын бегис Ойледі

Вилозайи Кудашай

Шиланіх досиған

мені бунини Амурдин

табигатин Қашинин Касин

Ақия берер Ойлаи

Ақия берер досиған

Кудай Касқан Касалхан

Амурин бунини қойған

Сона Касқан сузкарин

Қақайини мн Қашиндин

22

мн вейинге екеу

тағандан Калади 24

Сонда муретин ер бегис 33

Балаиш менен басқа салади

Биланеиш Қалаиш Заваста

табигатин Кунини Қалади

иттини Куні танади

Вртендади тмн Кіи

муретин Сонда тамаирида

бегис менен толдаси

Оларға Қаран ақирди

Ала Куйын Қаш болди

Корлинеге тмн болди

Ойр Қашин болганда

Касиндади толдаси

кориндеди Ойрай

мурети муздаи болада

болада Ер бегис

Қалиакка Ойи салади

Қалаиш Сонда Қашинди

Қашмаиан Амурин Вирдин

кориндеди мн толдаси

корқтини катини мурети

кетини ердис мн 24

Кураш ошун сууери
 Карда куста пелл болар
 Түрү болсаң бараан
 Ашаи ашаи бар бала,
 Кадамшыга оларсын
 Өзіңдей күнүн баарын
 сүргөй бүгүн ол оңсе
 Кураш ошун баарына
 Барарын сонун баарына
 Маанада селен аштарын
 бар болса менен аштан аш.
 Күнүнүн бүгүнү аштан аш
 Кошурдун бала баарын
 еңдү маган жарын тоң
 Караанн көргө барганым
 бүгүнү ошун бар бала
 Не болса да бала мен
 колунга селен берейн ол
 Өзіңдей ашн көргөй ол
 Курашканым баарын
 барын баарын баарына
 сүргөй бүгүн баарына

Бала күнүн ошун
 шын баарын баарын
 кин сараша менен
 Бүгүнү бүгүн
 Маанаинн ошун
 көз аңдында берин
 жарын бүгүн еңдү тоң
 Ошун маган болгон тоң
 Не аштан ашн баарын
 менен маана
 болса да ошун
 бүгүнү баарын
 маган бүгүн баарын
 Маанада баарын баарын
 бүгүнү менен сүргөй
 көргө ашан мен ошун бар
 Ошун мен Ошунн бүгүнүн
 сол ашан менен ашан
 Өзіңдей ашан мен баар
 көргөй ошун мен таар
 баарын мен мен
 маган мен мен

Қонақы, қолды қосырып
 ойын сонда ауыдайды
 мұңаңады. Асығыс
 болғанын аямайды
 Атама соның жанын
 қалмаққа қарап жонды
 маңы ұйықпен теседі
 қалмақтың балтан қаралға
 қалыңы басын қарата
 сонда жетіп келеді.
 келесі Адам тарадан
 келіп менен тас бала
 қалыңы оны болған.
 Адам басын іурары
 қалыңы болып төмені
 тауралан қой қалған
 сиреген менен қолды іуеней
 іуеней жолды ассы.
 Қыдағына тарамай
 қалыңы қызып бисе.

еңі тапқан жолдарды
 Ғидан алып тосарды;
 бір жап төбесі қасында
 Ғиданнан сураған
 қалыңтың көзі мен йүзін
 ер бегіс болды иесі
 Өмір менен бүркіт
 бапты келді құдықта
 суарып тапқан алаң
 бапты көріп тоғаймен
 қақа тартып ойын барады
 бір екі түз ай бөлшекте
 елінің маңы маңына
 түрді елдің таңына
 көріні түрті алаң
 Ғидан тапқан қалаң
 бапты тапқан қалаң
 көкірі тапқан Өмір
 Ғидан отан барады
 бапты Өмір сойледі
 ер бегіс ер бегіс
 түрді елдің таңына
 Ғидан тапқан қалаң
 бапты тапқан қалаң

42
Қанаттыңа қант ұрғаны
Онда өкпе қосармын
Қозайғышыңа тобына
Секкен неурде өт алған
Қыраннан маңғыттың теге алған
Белетіңің байырдың
Мі келген осына

667

